

Bemærkninger om laugenske Plantager paa 6te Kronborg Skovdistrikt.

Af Forstkandidat F. S. Andersen.

Forstmanden maa søge sin Kundskab og sin Erfaring i og af Naturen, og jo nøjere han kjender og forstaaer denne, desto sikrere kan han handle; saa veed han, hvad han skal kjæmpe imod, og hvad han skal komme imøde for at sikre sig det bedste Resultat af sin Gjerning. Men det gaaer ikke ham, som Landmanden, der saaer og høster samme Aar og saaledes i Løbet af en kort Tid seer sine Planter udvikle sig fra en spæd Spire til fuld Modenhed og under denne Udvikling har al Lejlighed til at iagttage dem og til af deres Forhold til Naturvirkninger, til Jordbund o. L. at drage vigtige lærerige Slutninger. I Skovbruget derimod grundlægger man en Bevovning iaar og afdriver den maaste først om 100 Aar, saaledes at den, der har anlagt samme, ikke kommer til selv at høste Frugten af sit Arbejde og vel næppe saaer Lejlighed til at iagttage dens Udvikling i mere end $\frac{1}{3}$ af dens Levealder; og heraf følger, at Forstmanden ofte maa lade sig nøje med indirekte Slutninger af de Sagttagelser, han daglig har Lejlighed til at anstille. Han maa med andre Ord af en Bevovnings Tilstand og Udseende i Øjeblikket kunne slutte sig til, hvilke Paavirkninger — naturlige eller kunstige — den fordem har været underkastet, og hvilken Indflydelse disse have

hant paa dens Udvikling; om de have været skadelige og faaledes bør søges forebyggede i Skovbruget — eller gavnlige og altsaa bør fremmes. Det er ganske vist ikke let gennem en saadan kritisk Undersøgelse at finde Grundsætninger for Skovbehandlingen, og navnlig gjælder det om nøje at skjelne imellem det i Bevøringens Tilstand, som hidrører fra naturlige Aarsager, og det, som har sin Grund i fejlagtig Behandling eller Forsømmelse.

En betydelig Støtte vilde det være, om der fra Fortiden var overleveret og stadig vedligeholdtes en med korte Perioder foretagen og paa omhyggelige Undersøgelser støttet Beskrivelse af de forskjellige Skovkomplexers enkelte Bevøringer i Forbindelse med en Angivelse af den Behandling, disse have været underkastede, som ogsaa af det Udbytte, de have givet; men saadanne Hjælpekilder, saadanne historiske Beskrivelser af Bevøringerne, mangler man næsten ganske, og først i den nyere Tid er Grundlaget til et saadant Materiale lagt i de med Skovplanernes periodiske Revision forbundne Beskrivelser og i Driftskontrolbøgerne. Mangelen af dette, navnlig af Underretning om Behandlingen og Benyttelsen af Bevøringen, gjør det nu meget vanskeligt at drage Slutninger af de foreliggende Resultater — Bevøringens Tilstand i Øjeblikket — og umuligt at anstille en nogenlunde nøjagtig Værdiberegning eller et sandfærdigt Udbytteoverslag; man kan vel beregne Bevøringens Værdi, som denne er i Øjeblikket $\propto$ Værdien af den staaende Træmasse, men det er umuligt at beregne den Værdi, den har havt for Ejeren fra dens Anlæg og indtil nu, naar man ikke kender Udbyttet af Mellembenyttelsen. Man kan danne sig en Mening om den Indflydelse, dette har paa den sande Værdi, naar man tænker sig for 50 Aar siden at have høvet et saadant Udbytte til den ringe Værdi af 5 Rdl.; derved vilde Bevøringens Værdi være forøget med ca. 35 Rdl.

Saadanne nu modne Bevøringer, som ere anlagte i Fortiden, men om hvis Udvikling man desværre savner Underretning, ere de saakaldte langenske Plantager, og det er Re-

fuldtatet af Undersøgelses anstillede med nogle af disse paa 6te Kronborg Distrikt forekommende Bevozninger, som her skal meddeles. Plantagerne ere alle anlagte i de sidste 20 Aar af forrige Aarhundrede af Overførster v. Langen, og et Særkjende for dem er, at de Alle staa paa god Jord, og at de — en nu tildels afdrevet ren Edelgranbevoznung alene undtagen — ere sammensatte af forskjellige Træarter, nemlig blandet Løvtræ — eller Løvtræ og Naaletræ. Man finder i dem: Bøg, Eg, Alm, Ahorn (*A. pseudoplatanus* og *A. platanoides*); Aft, Lærk, Fyr, Rødgran og Edelgran (endogsaa enkelte Hestekastanier og een ægte Kastanie) blandede uden noget bestemt Forhold, men dog er Naaletræet, hvor det findes, indskudt i en Hovedbestand af Bøg. Uagtet det nu som sagt viser sig som en følelig Mangel, at der Intet foreligger fra Fortiden om disse Bevozningers Udvikling, Behandling og Benyttelse, saa er det dog givet, at man kan drage megen Nytte af en nøje Undersøgelse af den nuværende Tilstand, og navnlig hvor Bevoznungen er af en saa ejendommelig Natur, som i flere af disse.

Særlig Interesse frembyder en her paa Distriktet forekommende Bevoznung — en Del af den saakaldte Thinghus Plantage — bestaaende af Bøg og Lærk i Blanding, og netop fordi dens nuværende Tilstand kaster Lys over et Forhold, som vistnok hidtil har været meget uklart — Lærkens Forhold til Dyrkningsmaaden. Overalt, hvor man finder rene Bevoznungen af Lærk, er Resultatet meget kummerligt, og de ende sædvanlig deres Liv i 50—60aarig Alder med Tøptørhed; herpaa kan man nu finde en ganske naturlig Forklaring i Lærkens Naturhistorie. Den er nemlig som bekendt meget lysbehovende og maa derfor ved stærke Gjennemhugninger fra en temmelig ung Alder stilles meget lys; men da det enkelte Træes Affald af Naale og Dverggrene kun giver Jordbunden en ringe Erstatning for den Kraft, det henter af samme, da der kun findes et ringe Antal Træer paa Areallet, og da den med lystillede Bevoznungen uundgaaelige Græsvegetation yderligere tærer paa Jordbunden, saa er det ikke uforstaaeligt, at der kan

komme et Tidspunkt hvor Jordens Produktionsevne er udtømt og Træet sygner hen af Mangel paa Næring. Og Lærken stiller ved sin stærke Væxt store Fordringer i saa Henseende. Man finder da ogsaa mange Blandinger af Lært og Naaletræ (som Hovedtræart), og dette er utvivlsomt langt bedre; men da navnlig Granen, efterat have staaet tilbage for Lærken i Ungdommen, senere indhenter den og, saafremt der ikke bliver passet nøje paa med Gjennemhugning, undertrykker den, løbes der her en Risiko, som undgaaes i en Blanding, hvor Lærken er den hurtigst voksende. Tilmed kan det forøvrigt rigelige Udfald af Grannaale ikke ret komme Træet tilgode, fordi det forraadner meget langsomt og vanskeligt. Hvad man derimod ifølge Lærkens hele Natur tør antage, det er, at den vil trives fuldkommen godt, naar man blander den med en Træart, som, samtidig med at den ved sit rigeligere Udfald afgiver fornødent Stof til Dannelsen af et godt Muldlag, tillige vokser langsommere end Lærken og derfor tilsteder denne at udvikle sin Krone frit og uden Tryk, samt staffer den et godt Underlæ. Og disse Betingelser for Lærkens Trivsel vil man finde fuldkommen tilfredsstillende af Bøgen i ovennævnte Bevørgning. Da denne vokser meget langsommere end hin, navnlig i den unge Alder, er det aabenbart, at Lærken paa en ganske naturlig Maade har skaffet sig fornøden Lys og Luft; den har nemlig dannet og stadig bibeholdt sin Krone over Bøgene, der paa den anden Side ikke have lidt væsentlig Tryk af den lette Skjærm, som de paa denne Maade ere opvoxede under. Hvad der i ethvert Tilfælde er vist, det er, at en Bøg istedetfor hver Lært her i Bevørgningen vilde have fordret en større Plads for sin Krone og have kæmpet ganske anderledes djærvt med sine Naboer og derved tilføjet dem et større Tryk end hin. At Udvækket ikke blot i den omhandlede Bevørgning, men i enhver velstillet Bøgeskov, er rigeligere og bedre end i de fleste Bevørgninger af andre Træarter, er ligeledes afgjort, og endelig er det utvivlsomt, at den under og omkring Lærken opvoxende Bøgeskov har forskaffet denne et Læ, som, i Forbindelse med

det af Bøgen under Opvæksten frembragte Tryk fra Siden og opefter, har havt en meget heldig Indflydelse paa Lærkens Væxt, der her er bleven overordentlig rank og smuk.

Man kunde maasse synes, at den ovenanførte Grund for Lærkens daarlige Væxt i rene Bevøninger, den nemlig, at Jordbunden udtæres uden at faa sin afgivne Kraft erstattet ved ny Tilførsel af organisk Stof, ikke var nogen Grund, da Lærken har Bælerod og altsaa søger dybere ned i Jordbunden med denne og med stærke Rodgrene. Men dette forandrer i Virkeligheden ikke Sagen, da man vistnok fornemmelig maa betragte de stærke Rodder og Rodgrene som tjenende til at befæste Træet, meget mere end til at ernære det. Det, Planten og navnlig Træet søger i Jordbunden, er foruden mindre Mængder af uorganiske Bestanddele, som ere forskjellige for de forskjellige Træarter, væsentlig og langt overveiende Kulstof i dennes af Vand optagelige Form, Kulshyre, og denne Syre, der dannes i stor Mængde i det gjærende Løvdækket, som hviler umiddelbart paa Skovbundens Overflade, vil altsaa fortrinsvis være at søge her og ikke i de dybere liggende Lag, hvorhen Bæleroden og de stærke Rodgrene strække sig, om end Regnvandet ogsaa naaer disse med noget af den Kulshyre, som det har optaget ved at sive igjennem Løvdækket og den øverste Jordflorpe. Men, som jagt, det er i den øverste Jordflorpe, at Træet hovedsagelig maa søge sin Næring, og her vil man ogsaa finde, at alle Træer med og uden Bælerod udspænde et Net af finere Rodder, som gennem fine og talrig fordelte Rodtrævler optage det kulshyreholdige Vand og fører det op i Træet, hvor Kulshyren med de til Beddets Dannelse forøvrigt brugelige Stoffer undergaaer den fornødne Omdannelse. Og selv om man vil antage, at kun en ringe Mængde Kulshyre tilføres Træet gennem Roden, saa formindskes derved ingenlunde Løvdækkets Betydning; thi kun gennem dette stables den Kulshyre, som til enkelte Tider, naar Betingelserne for Løvet's Gjæring ere gunstige, i saa rigelig Mængde findes i det Kronerne

omgivende Luftlag, — og herfra gaar den ved Respiration gennem Bladene over i Træet.

En Beskrivelse af ovennævnte Bevøring skal nu blive forsøgt, og det maa forud bemærkes, at hvad her bliver sagt om dens tidligere Behandling, det er kun, hvad der aabenlyst fremgaar af dens nuværende Tilstand. Bevøringen — af Bøg og Lærk — udgjør omtrent ¹/₄ Del af den hele Thinghus-Plantage med et Areal af ca. 20 Tdr. Rd.; men dens Beskaffenhed er navnlig for Bøgens Vedkommende meget forskjellig. Saavidt man nu kan skjønne, er Bøgeskoven fremkommen ved Saaning, hvorimod Lærken antages plantet ind mellem den senere fremkomne Bøgeopvært. Jordbunden er let, men ikke ufrugtbar, Løvdaæket gennemgaaende godt. Terrainet straaer jævnt til forskjellige Sider, dog oftest til Syd eller Nord, og Bevøringen er paa en lille Del nær omgivet af anden ligealdrende Skov og ligger altsaa i Læ. Slutningen er fuldstændig og synes altid at have været saa, men Stillingen har, om den end i de senere Aar ved passende Gjennemhugninger er bragt saa nær det Rette, som dette kan ske med en i 80 Aar forsømt Bevøring, — aabenbart været altfor tæt. Derfor er Resultatet, navnlig for Bøgens Vedkommende, langt fra saa godt, som det kunde være, og at mange Lærk, som i Løbet af de sidste 5 à 6 Aar ere blevne huggede paa Grund af Tørhed, kunde være reddede ved en i Tide taget omhyggelig Pleje med Øxen, det er utvivlsomt. Stammediameteren for Bøgen varierer fra 8—24 Tommer, og Kroneudviklingen er i den Grad hæmmet, at den næppe nogensinde mere lader sig bringe paa Fode. Men Lærkene have lidt langt mindre ved denne Forsømmelighed, fordi de for største Delen have knejset med deres Krone op over den for Lys og Luft kæmpende Bøgeskov, og om end en Del ogsaa af dem af en eller anden tilfældig Grund ere blevne satte tilbage i Vært og saaledes ere komne med i denne Kamp og have bukket under, saa findes her dog nu mægtige, ranke Træer, hvis Mage man maa søge længe om. De have en gennemsnitlig Højde af 80 Fod, og

deres Indhold varierer fra 50—80 Rbfb., medens Bøgens Højde gjennemsnitlig er 65 Fod, og dens Indhold gaaer fra 30—70 Rbfb. Medens man altsaa tør være forfiktet om, at Resultatet af denne Bevøring havde været meget bedre, saafremt Gjennemhugningen havde været ført omhyggeligt fra Ungdommen af, saa vil man paa den anden Side af følgende Angivelse af Massen paa 1 Td. Vd. af Bevøringen kunne se, at denne repræsenterer en meget betydelig Kapital, og det vil ogsaa heraf fremgaa, at de fortrinlige Værk i langt højere Grad end Bøgene medvirke til at give Bevøringen denne Værdi.

Bestemmelsen af Massen paa denne Td. Vd. er gjort umiddelbart efter Gjennemhugning, og af Maalingen erholdt man:
for Bøgen:

Stammetal af 183 — total Stammefredsflade af 144,2 □ Fod;
for Værken:

Stammetal af 29 — total Stammefredsflade af 64,8 □ Fod;
og efter udtagne Prøvetræer:

for Bøgen:

Formtal af 0,60 — gjennemsnitlig Højde af 65 Fod;
for Værken:

Formtal af 0,53 — gjennemsnitlig Højde af 80 Fod;
Massen beregnet herefter bliver altsaa:

Bøg:

$144,2 \times 65 \times 0,60 = 5624$ Rbfb. (Kløvebrænde og Kvas);
Værk:

$64,8 \times 80 \times 0,53 = 2747$ Rbfb. (Stamme og Kvas);
tilsammen 8371 Rbfb.

Sættes nu Værdien af 1 Rbfb. Bøg efter her gjældende Priser til 9½ ₧ og af 1 Rbfb. Værk til 28 ₧, saa bliver Værdien for:

5,624 Rbfb. Bøg à 9½ ₧	556 Rdl. 52 ₧
2,747 — Værk à 28 —	801 — 20 —
	1,357 Rdl. 72 ₧.

Det fremgaaer altsaa af denne Beregning (som naturligvis

kun er og kan være aproximativ), at Værken, som kun udgjør ca. $\frac{1}{6}$ af Bøgens og ca. $\frac{1}{7}$ af det totale Stammermetal, desuagtet bidrager omtrent Halvtrediehundrede Rigsdaler mere til Bevøringens Værdi, end Bøgen. Og man maa ikke tro, at denne Værkens Værdi er tilvejebragt paa Bøgens Beføstning, saaledes at hins ualmindelige Størrelse og Kvalitet er en Følge af, at den har havt Begunstigelser med Hensyn til Plads og Stilling, hvorunder denne har maattet lide. Forholdet er snarere omvendt; thi dens gjennemsnitlige Skjærmslade er næppe saa stor og i ethvert Tilfælde ikke større, end den tilsvarende for Bøgen her i Bevøringen, og dertil kommer, at Værken, derved at den har dannet og bibeholdt sin Krone over de den omgivende Bøge, har givet disse mere Lejlighed til Kroneudvikling, end en ligealdrende Bøg i dens Sted vilde have kunnet. Dette synes umiddelbart at fremgaa af Bevøringens nuværende Udseende, og man vil ogsaa have Ret til, selv hvor der ikke foreligger faktiske Beviser, at slutte, at i en blandet Bevøring af 2 Træarter (Bøg og Værk), som stille ulige Fordringer til Lyset, og af hvilke den, der fordrer mest Lys, tillige giver mindst Skygge, vil den af dem, der fordrer mindst Lys (Bøgen) — naar alle andre Betingelser for Værten ere lige — undertrykke den mere Lysbehøvende (Værken), saafremt denne ikke ved en stærkere Højdevæxt end hin, kan forstærke sig en mere eller mindre fritstillet Krone. Havde der i Bevøringen istedetfor 29 Værk staaet 29 Bøge med et gjennemsnitligt Indhold af 60 Rbfd., vilde dennes Totalmasse været 5,624 Rbfd. + 1,740 Rbfd., altsaa 7,364 Rbfd. med en Værdi af 728 Rdl. 70 ø ; 629 Rdl. er altsaa Forstjellen i Værdien af en Bevøring som den foreliggende af Værk og Bøg i Blanding og en tilsvarende ren Bøgebevøring med samme Stammermetal, — og denne Forstjel skyldes alene Værken.

Denne Undersøgelse synes altsaa at angive den Vej, man bør gaa ved Dyrkning af Værk, og dette har ogsaa væsentlig været dens Formaal. Om man ved Blanding med andre Træarter, end netop Bøgen, kan opnaa et ligesaa godt Resultat,

kan ikke bestrides, men heller ikke bevises uden ved Tilstedeværelsen af saadanne Bevøgninger i samme Alder, som den her omhandlede. Bøgens Rigdom paa Løv, som jo betinger Evnen til at vedligeholde Forbundskraften, taler imidlertid for, at man ikke vil kunne finde noget bedre Blandingstræ for Lærken, og Hovedsagen er ogsaa kun den, at efter det, som her foreligger, kan man sikkert sige, at en Blanding af Lærk med Bøg af samme eller omtrent samme Alder som Hovedtræart — kan give fortrinlige Resultater for begge Træarters Bedkommende, uden at den ene Træart ved Behandlingen begunstiges særlig fremfor den anden.

At angive Maaden, paa hvilken en saadan blandet Bevøgning bør frembringes og behandles, hører ikke herhen, og den kan vel ej heller bestemt foreskrives, men maa modificeres efter mange forskjellige og uberegnelige Forhold. Men i al Almindelighed maa det gjælde, at da Lærken udelukkende er et Savntræ, og som saadant har en langt mere begrænset Anvendelse end f. Ex. Bøgen, maa den ikke dyrkes i for stort Omfang; naar man derfor nøjes med at give den Plads i ufuldstændige Kulturer og i ufuldstændig naturlig Opvæxt af Bøg, tør man, samtidig med at der paa den Maade gives den et i alle Henseender gunstigt Vøgested, være sikret mod at frembringe mere, end man med Fordel kan afsætte som Savntræ. Hvad der ligeledes i alle Tilfælde er afgjort, det er, at hvor der holdes en om end ubetydelig Bildtstand af Raavildt, der vil Lærken ikke kunne dyrkes med Fordel; thi enten maa den da indfredes, og derved fordyres Kulturen saa meget, at end ikke et saa værdifuldt Træ, som Lærken, kan bære Kulturomkostningerne (=: Bildtomkostningerne), — eller ogsaa ødelægges den ved Fejning af Raabukken, og saa er Arbejdet spildt. Da „Thinghus-Plantage“, hvoraf den her omtalte Bevøgning udgjør en Del, som Ungskov har været indfredet, ligger der intet Modbevis for denne Paastand i de heri forekommende Lærks fortrinlige Tilstand. Og at Raabukken er en lidenstabelig Eifter af Lærkeplanter til ovennævnte Brug —

Fejning —, selv om disse have opnaaet en betydelig Størrelse, — udover hvilken de ikke kunne plantes —, det er et Faktum, som Ingen kan benægte.

Foruden den her omtalte Thinghus-Plantage, hvor Hovedtræarten er Bøg, som er blandet med Lærk og undtagelsesvis med Fyr, samt for en mindre Del med forskjelligt Løvtræ, findes der endnu her paa 6te Kronborg Distrikt 4 forskjellige „langenske Plantager“, hvoraf den ene er eller rettere har været en ren Edelgranbevogning, da her nu kun er en Rest tilbage, to bestaa af blandet Løvtræ og Naaletræ og den fjerde af blandet Løvtræ. Af disse fortjener Edelgranbevogningen særlig Omtale, dels fordi man af den tiloversblevne Rest kan danne sig et Begreb om den Masse, her har staaet pr. Td. Td., og navnlig fordi man her finder, hvad der sikkert er en Sjældenhed, og hvad Baupell har benægtet Muligheden af — en udmærket frodig naturlig Opvæxt af Edelgran, som bedækker det Areal, der tidligere har baaret Moderbevogningen. Man finder, navnlig i de nærmest tilstødende Bøgebevogninger, selvsaade Edelgranplanter under den stærkeste Skygge; ja endog saa i mere end tusind Alens Afstand fra Bevogningen træffer man den, rimeligvis ført dertil af Fugle.

Paa omtrent 630 □ Alen staaer den omtalte Bevogning af den ældre Bevogning; Alt øvrigt af denne er fuldstændig af-drevet. Paa disse 630 □ Alen finder man 18 Træer, tildels sluttede, med en gennemsnitlig Højde af 70,3 Fod*), en gennemsnitlig Stammekredsflade af 1,60 | Fod og et Formtal efter flere Prøvetræer af 0,51, hvori Kvasset ikke er indeholdt. Det gennemsnitlige Indhold for Træet bliver altsaa 57,4 Kubf., og da den afdrevne Bevogning har været ganske lig den nævnte Rest, hvoraf dette Middeltal er hentet, tør man

*) Højden og Formtallet ere tagne som Gjennemsnit af flere fældede Træer, som havde staaet umiddelbart op til nævnte Restbevogning og ganske havde samme Karakter, som dennes 18 Exemplarer. Stammekredsfladen er maalt paa hver enkelt af de 18.

betragte ovenanferte Indhold som et Udtryk for hvert enkelt Træes Masse i hin. Ved at anslaa Stammetaillet pr. Td. Rd. til 200, vil man sikkert ikke komme højere end berettiget, og Massen pr. Td. Rd. skulde altsaa have været:

$$200 \times 57,4 = 11,480 \text{ Rbfd.}$$

Efter Gjennemsnitsprisen her paa Egnen 16 β pr. Rbfd. faaer en saadan Bevoering c : den staaende Træmasse altsaa en Værdi af:

$$11,480 \times 16 = 1913 \text{ Rdl.}$$

Er denne Regning rigtig — og det er da kun om Stammetaillet, man kan nære Tvivl — saa viser den, at Edelgranen er et meget fordelagtigt Træ, som nok kunde fortjene mere Opmærksomhed, end der er bleven den til Del. Dens Ved er idetmindste her paa Egnen meget efterspurgt til sværere Bygningstømmer, og den vil sikkert intet Sted mangle Affætning, da man ikke af Rødgranen frembringer Tømmer af saadanne Dimensioner, idetmindste ikke i den Alder. Den voxer meget hurtig — en overholdt fritstaaende Edelgran i den nu fremkomne Opvæxt har et Indhold af ca. 3 Fvn. med samme Alder (ca. 90 Aar), som den afdrevne Bevoering —, er haardsfør (Skuddene affvides let af sildig Nattefrost, men reproduceres ligesaa let) og fordrer ikke ubetinget god Jord. Hvorvidt den bør dyrkes i ren Bevoering eller i Blanding, kan vel kun afgjøres ved en Sammenligning af to saadanne forskellige Bevoeringer, men det synes dog, at domme efter de fortrinlige langenske Plantager, at v. Langen har truffet det rette Valg i den rene Bevoering. En Afgjørelse af dette Spørgsmaal vil man forøvrigt med Tiden kunne vente at finde i den Opvæxt, der, som ovenfor nævnt, saa frodig og kraftig er fremkommen efter den fordums Edelgranbevoering i Højbjerg Hegn; thi denne er, om end Edelgranen er den talrigt forekommende, blandet med ligealdrende Bøg, tildels ogsaa Alm og Ahorn, som strides indbyrdes om Herredømmet. Det er mere sandsynligt, at een af disse to Træarter, Bøgen eller Edelgranen, vil gaa af med Sejren og underkue den anden, end at de

flulle enes om Bladsfen, og det kunde være interessant her at lade Naturen raade og ikke komme den ene eller den anden af Parterne til Hjælp med Øren, førend Kampen var afgjort. Dog vil dette næppe kunde forsvares, og det er ogsaa i og for sig af størst Interesse, at man i denne udmærket frodige Opvæxt finder det bedste Bevis for, at Edelgranen kan fornyge sig ved Selvsaaing, og det med samme Lethed og Frodighed, som vor Bøgestov. At dette økonomisk taget er en stor Fordel ved Træarten, som end yderligere anbefaler den for Skovbruget, er klart.

De tre langenske Plantager her paa Distriktet, samt den Del af Thinghus-Plantage, som er blandet Løvtræ, der endnu staa tilbage at omtale, give ikke Anledning til speciel Undersøgelse, men kunne omtales under Et, dels fordi de ere af samme Karakter i Henseende til Træart, Alder o. L. — thi at der i Plantagen i Baldby Hegn og i den i Højbjerg Hegn forekommer enkelte Naaletræer, kan ikke influere synderligt paa Bevøringens Karakter i det Hele taget —, dels fordi de Alle i Fortiden have nydt samme Behandling, o: ere blevne grundig forsømte med Gjennemhugning. Det har derfor ikke været muligt af Bevøringens nuværende Tilstand at uddrage bestemte Slutninger om det Rigtige eller Urigtige i at dyrke de forskellige Løvtræer, man her finder — nemlig Bøg og Eg i størst Antal, dernæst Ahorn, Aft, Alm og enkelte Avnbøg — i en saadan Blanding. Men desuagtet frembyde de overmaade Meget af Interesse, og man har navnlig her ypperlig Vejledning til at iagttage de forskellige Træarters indbyrdes Forhold til Lys og Skygge. Den største Anbefaling for en Blanding, som den foreliggende, ligger maasse netop deri, at dette Forhold er forskjelligt for de forskellige Træarter; thi derved, at nogle af dem — Almen, Ahornen og Aften — taale megen Skygge, lettes Foryngelsen ad naturlig Vej ganske overordentlig, hvilket er det samme, som at Frembringelsesomkostningerne formindskes. — Dernæst tør man antage, at Træarter som Alm, Aft og Ahorn, hvis Løv bringer Jordbunden ringe Erstatning for den

Næring, de hente af samme, vinde betydeligt ved Blanding med en Træart, der, som Bøgen, giver et rigt Løvdække; og dette synes de ikke faa smukke Exemplarer af disse tre Træarter i Plantagen at bevise. Det bliver saa igjen et Spørgsmaal, om Vedet af disse Træarter betales ligesaa godt, som Bøgevedet, saa at der ikke er Tab forbundet med at sætte den blandede Bevøxning istedetfor en ren Bøgebevøxning; men dette Spørgsmaal vil man vistnok finde tilfredsstillende besvaret i Auktionskatalogerne, der vise en Gjennemsnitspris pr. Rbfd. Gavntræ af Ahorn, Alm og Aft fra disse Plantager, som varierer mellem 26 og 36 β , ja endog for Ahornen er naaet til 57 β . Og da hele Stammen giver Gavntræ, kan der næppe være Tvivl om, at disse Træarter hævde deres Plads, som paa den anden Side heller ikke maa gjøres større, end at alt det Ved, som er egnet til Gavntræ ogsaa kan afsættes som saadant. At de ere fordringsfulde med Hensyn til Jordbund, er nok som bekjendt, men derved tvinges man jo paa en Maade til at holde deres Anvendelse indenfor de rette Grænser. Det maa ogsaa erindres, at de give Gavntræ i en langt tidligere Alder end f. Ex. Bøgen, saaledes at man allerede af Gjennemhugningsudbyttet fra det 60de Aar og fremdeles kan vinde en betydelig Indtægt; der vilde altsaa ogsaa kunne være Tale om at blande Bøgestoven med disse hurtigvoksende Træarter for at skaffe sig et værdifuldt Gjennemhugningsudbytte, og maasse dette bør være Hovedformaalet ved deres Anvendelse. De store Sortiment*) ere ikke meget efterspurgte, og enkelte udsøgt smukke Exemplarer kunne altid bevares Omdriften ud, saafremt Prisen paa det derved erholdte større Sortiment kan dække de forøgede Frembringelsesomkostninger. Egen, som i disse Plantager efter Bøgen er den talrigt forekommende, fortjener ikke megen Omtale; den er gjennemgaaende af daarlig Kvalitet og ringe Kvantitet, og dens Tilstand i det Hele taget giver ikke Anledning til at anbefale

*) o: Træer paa over ca. 60 Rbfd.

en Blanding, som denne, hvor navnlig Bøgen er en meget fremtrædende og langt stærkere Rival. Det er et Træ, som, efterat være dyrket paa mange forskjellige Maader, rimeligvis vil vende tilbage til sin gamle — man tør maaffe sige — naturlige Plads i ren Bevogning med Underfkov, kun at de store aarhundredaarige Træer ikke ville blive Formaalet. At Egen, i samme Grad som Efterspørgslen og altsaa Prisen paa Egetræ aftager, vil blive mindre dyrket i Skovbruget, er en Selvfølge; at det efter de nugældende Priser paa de større Savntrafortimenter af Eg ikke kan betale sig at frembringe disse, er i ethvert Tilfælde afgjort, og skal Barken for Fremtiden være et Hovedprodukt af Egen, hvortil der altsaa ved Behandlingen maa tages samme Hensyn, som til Vedet, saa bliver ren Bevogning og lav Omdrift vel det normale. De enkelte Naaletræer — Fyr, Lærk og Rødgran —, som endnu findes i Plantagerne i Højbjerg og Baldby Hegn, bære, ligesom Lærken i den før omtalte Thinghus-Plantage, det bedste Vidnesbyrd for, at de største og værdifuldeste Sortimentter af disse Træarter erholdes ved Blanding med Løvtræ. At det kun er et forholdsviis ringe Kvantum Træ, man ad denne Vej kan frembringe, svarer vistnok godt til Forbruget; Efterspørgslen paa saa store Naaletræfortimenter er ikke stærk, men de betales, idetmindste her paa Egnen, med høje Priser — for Fyr og Gran fra 16—20 p pr. Rbd., for Lærk fra 28—32 p pr. Rbd. I Baldby Hegns Plantage finder man enkelte Fyr (*p. sylvestris*) af en saa udmærket Væxt og Højde, at de — endstjønt kun ca. 90 Aar gamle — maa kunne afgive Mastetræer.

Den ovenanførte Bemærkning, at Forryngelsen ad naturlig Vej i denne Blandingsfkov gaaer overmaade let for sig, finder god Begrundelse i de virkelige Forhold i alle tre Plantager. Ved en Stilling ikke lidet mørkere end den almindelige for en Besaaningshugt i Bog, overtræktes Jordbunden med Frøplanter af Alm, Aft og Ahorn, som udvikle sig ret frodigt

under Bevogningen, og stilles denne lysere, kommer Bøgen til, samtidig med at de førnævnte Planter tage stærkt til i Udvikling. Faren for en mislykket Besaaning, som følger med den rene Bøgebevogning, er her fjernet, og selv om Bøgen i den fremkomne Opvæxt viser sig at være ringest i Antal, vil den dog altid være saa talrig og saa fordelt, at man, ved at begunstige den under senere Gjennemhugninger, kan bringe den til at være Hovedtræarten.
